

давала б відповідь на запитання, скільки вишів потрібно в Україні і якими вони мають бути.

Список використаної літератури:

1. «Українець успішний тоді, коли вільний»: які пріоритети визначив Оксен Лісовий для МОН, зокрема у сфері академічної доброчесності. URL: https://nus.org.ua/news/ukrayinets-uspishnyj-todi-koly-vilnyj-yaki-prioritytety-vyznachyv-oksen-lisovyj-dlya-mon-zokrema-u-sferi-akademichnoyi-dobrochesnosti/?fbclid=IwAR0DeQsBZj1KzyFVcE0kgPO43fnc9ca02qFsNZyQvqANpsLH_-cFphCROIw.
2. Основні проблеми української вищої освіти, які виявив карантин. URL: https://education.24tv.ua/osnovni-problemi-vishhoji-osviti-ukrayini-yaki-novini-ukrayini_n1375907
3. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
4. Rayevnyeva, O., Ponomarenko, V. & Stryzhychenko, K. (2016). Autonomy of Higher Education System: In What Direction We Are Moving? Asian Journal of Applied Sciences, 04(05): 1179–1185.
5. Yevseiev, V. Ponomarenko, V. & Rayevnyeva, O. (2017). Assessment of functional effectiveness of the corporate scientific-educational network based on comprehensive indicators of service quality. Information technology, industry control systems, 6 (90): 4–15.

Наталія ДЕМЧЕНКО,

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки та психології професійної освіти
факультету лінгвістики та соціальних комунікацій,
Національний авіаційний університет, м. Київ*

Наталія ПРОСКУРКА,

*кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки та психології професійної освіти
факультету лінгвістики та соціальних комунікацій,
Національний авіаційний університет, м. Київ*

РОЛЬ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПРАКТИЧНИХ ПСИХОЛОГІВ

Професійна діяльність психолога в умовах сьогодення вимагає від людини не тільки нових знань, вмінь та навичок, спрямованих на вирішення специфічних професійних завдань, але й адекватного уявлення про межу власних можливостей, потенціал та збереження свого психічного та психологічного здоров'я. Тому, на наш погляд, виняткового значення набуває

не тільки цілеспрямований процес формування та розвитку професійно необхідних навичок на етапі підготовки практичного психолога на етапі підготовки практичного психолога у закладі вищої школі, але й усвідомлене вивчення самою особистістю власних особливостей саморегуляції поведінки та діяльності впродовж всього життя. Це сприяє більш продуктивному вирішенню фахових завдань, пов'язаних переважно із здатністю фахівця до виконання своїх професійних обов'язків та стане запорукою професійної ідентичності особистості. Поступово, відповідно до трансформації суспільства в цілому, змінюються вимоги до змістовного наповнення професійної компетенції психологів – коли професійні знання охоплюють не лише знання з психології, але й певну сукупність знань в галузі філософії, історії, культурології, педагогіки, економіки, соціології, політології, права, філології, фізичної культури, математики та інформатики, екології.

Враховуючи широке коло застосування психологічних знань в масштабах кожної країни, швидкоплинну зміну подій у всьому світі, невизначеність майбутнього, збільшення кількості надання консультаційних послуг у дистанційному форматі, можемо констатувати, що психологія як професія, стає універсальною та необхідною можливістю співпрацювати, проводити спільні дослідження, обмінюватися досвідом на міжнародному рівні у будь-якій сфері професійної діяльності. Крім того, завдяки такій практиці стає можливо визначити ефективність застосування певних психологічних знань та методів при роботі з різними групами населення, а також уніфікувати різні моделі професійного психологічного навчання та підготовки. Дуже вдало, на наш погляд, в «Міжнародній декларації про ключові компетенції в професійній психології» були представлені та прийняті Міжнародною Асоціацією Прикладної Психології (МАПП) та Міжнародним Союзом Психологічної Науки (МСПН) у 2016 році базові ключові компетенції, які відносяться до професійних послуг практичних психологів. До психологічних знань та навичок, що лежать в основі ключових компетенцій було віднесено: необхідні знання KN (Possesses the necessary knowledge), необхідні навички SK (Possesses the necessary skills), дотримання етичних принципів PE (Practices ethically), професійні дії AP (Acts professionally), відповідне ставлення до клієнтів та інших ER (Relates appropriately to clients and others), використання у роботі різноманітності та культурної компетентності WD (Works with diversity and demonstrates cultural competence), використання емпіричних даних, які мають доказову базу EP (Operates as an evidence-based practitioner), саморефлексію SR (Self-reflectiveness), постановка відповідних цілей SG (Sets relevant goals), проведення психологічної оцінки та аналізу PA (Conducts psychological assessments and evaluations), надання послуг психологічної інтервенції PI (Conducts psychological interventions), спроможність ефективної комунікації CO (Communicates effectively and appropriately) (2016).

Виходячи з контексту нашого дослідження, привертає особливу увагу ключова професійна компетентність WD 4, як полягає у визнанні впливу власних цінностей, переконань і досвіду на свою професійну поведінку, клієнтів і, відповідно, до інших оточуючих (Recognizes the impact of one's own values, beliefs, and experiences on one's professional behaviour, clients, and relevant others). Змістовне наповнення ключової професійної компетентності WD 4 одночасно відображає прояв особистісної та професійної самосвідомості людини, яка, в свою чергу ґрунтується на особистісно-професійному розвитку сучасного психолога. При цьому, відмічаємо, що цей процес відбувається тільки на тлі професійної діяльності та розглядається крізь призму розвитку особистості впродовж всього життя. Проте, як процес усвідомлений і керований самою людиною, саморозвиток може здійснюватися тільки тоді, коли особистість самостійно та свідомо почне ставити цілі щодо самопізнання, самовдосконалення, самореалізації; визначати перспективи того, до чого вона рухається, чого домагається, що бажає або, навпаки, не бажає змінювати в собі, тобто усвідомлено перетворює власні особистісні характеристики і способи взаємодії зі світом (Демченко Н.І., Проскурка Н.М., 2022).

В межах вивчення особливостей формування професійної компетентності практичних психологів нами було проведено дослідження рівня співвідношення «цінності» і «доступності» в різних життєвих сферах за методикою О. Фанталової. В опитуванні приймали участь 80 осіб, як майбутні практичні психологи, так і психологи з досвідом роботи від 1 до 20 років. Базуючись на порівнянні та виборі між ціннісними орієнтаціями, респондентами незалежно від їхнього досвіду професійної діяльності, було віднесено в пріоритетність наступні цінності: «здоров'я (фізичне і психічне)», «впевненість у собі (свобода від внутрішніх протиріч, сумнівів)», «свобода як незалежність у вчинках і діях», «наявність хороших і вірних друзів». Результати аналізу отриманих виборів ціннісних орієнтацій за критеріями «значущості, великої цінності» на наш погляд, свідчать про взаємозв'язок між виборами респондентів та подіями, які відбуваються в Україні, що не могло не вплинути на почуття, думки, можливо, зміни ставлення до того, що відбувається у країні. Слід відмітити, що цінність «щасливе сімейне життя» набрало також високу кількість виборів тільки у психологів, які мають власну родину, в порівнянні зі студентами, які ще навчаються. Це можна пояснити тим, що цінність «щасливе сімейне життя» студентами не асоціюється з їхніми батьківськими родинами, до яких вони входять в ролі сина або доньки, а власні відносини, які вони мають, не розглядають в якості подальшого створення сім'ї. Одночасно, цінність «любов (духовна і фізична близькість з коханою людиною)» отримала високу кількість виборів у двох групах досліджуваних. Стосовно найбільш доступних ціннісних орієнтацій респондентами було виділено наступне: «наявність хороших і вірних друзів», «любов (духовна і

фізична близькість з коханою людиною)), «краса природи і мистецтва», «творчість (можливість творчої діяльності)». Серед ціннісних орієнтацій, які знаходяться в зоні «недоступності» виокремлювали «активне діяльне життя», «матеріально-забезпечене життя», «здоров'я», «пізнання» та «цікаву роботу».

Отже, формування професійної компетентності практичних психологів відбувається завдяки цілій системі взаємопов'язаних між собою внутрішніх потенційно прихованих психологічних новоутворень, які поєднують професійні знання, уміння, здатність застосовувати психологічні знання на практиці. Крім того, це постійний розвиток особистісних якостей, ціннісних орієнтацій, психологічного потенціалу особистості, які впливають на успішність вирішення функціональних професійних завдань.

Список використаної літератури:

1. Demchenko N.I., Proskurka N.M. Osobistisno-profesijnij rozvitok psihologa. Naukovij zhurnal «Gabbitus». Vip. 44. 2022. С.68-72.

2. International Declaration on Core Competences in Professional Psychology.
<https://www.psykologforeningen.no/foreningen/english/ipcp>

Renáta Anna DEZSŐ,
Dr. habil. PhD,
Institute of Educational Sciences, Faculty of Humanities
and Social Sciences, University of Pécs, Hungary

REALISATION OF THE OECD 2030 LEARNING COMPASS IN THE ETHOS OF PEDAGOGY RELATED PROGRAMS AT THE UNIVERSITY OF PECS

The way we learn in the 21st century worldwide still remains very diverse from several perspectives. In order to unite basic ideas concerning the essence and the virtues of education globally the OECD has been making efforts for decades to make educators speak a common professional language, defining and selecting values, attitudes, knowledge and skills for a livable future.

Concerning such a general goal set for our decade OECD gathered educational professionalists from a wide disciplinary pool who expressed and shared their related experience and beliefs regarding the components of the true ethos(es) of learning. The OECD Future of Education and Skills 2030 project implies a framework for learners and educators defined as the OECD 2030 Learning Compass for societal well-being of individuals (citizens) in today's and tomorrow's societies.

Thought leaders of the project include Howard Gardner (with Fishman, 2022), John H. and Elisabeth A. Hobbs Professor of Cognition and Education, Harvard Graduate School of Education, Boston, United States; Carol Dweck (2017), Lewis